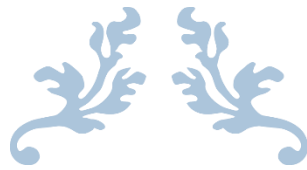

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

مذاهب کلامی

Theological Religions

مقطع دکتری تخصصی

گروه علوم حوزوی

پیشنهادی دانشگاه غیردولتی - غیرانتفاعی ادیان و مذاهب

بیت

نام رشته: مذاهب کلامی
عنوان گرایش: -
گروه: علوم حوزوی
دوره تحصیلی: دکتری تخصصی
کار گروه تخصصی: فلسفه و حکمت متعالیه
نوع مصوبه: بازنگری
پیشنهادی: دانشگاه غیرانتفاعی - غیر دولتی ادیان و مذاهب
تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۶/۰۲

برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری تخصصی رشته مذاهب کلامی، در جلسه شماره ۱۵ تاریخ ۱۴۰۰/۰۶/۰۲ گروه علوم حوزوی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاهها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی پذیرفته می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو- این برنامه درسی، جایگزین برنامه درسی رشته مذاهب کلامی مصوب جلسه ۷۳۶ تاریخ ۱۳۸۸/۰۸/۰۲ شورای عالی برنامه‌ریزی می‌شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاهها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه علوم حوزوی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنچیان
دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

دانشگاه سوادین و قماص

برنامه درسی رشته

مذاهب کلامی

THEOLOGICAL RELIGIONS

مقطع دکتری

تهیه کننده گان:

دکتر علی الهیوندی
دکتر محمد باقر پوراسینی
دکتر مصطفی سلطانزاده

عضو هیات علمی دانشگاه قماص
عضو هیات علمی دانشگاه سوادین
عضو هیات علمی دانشگاه سوادین

فرهنگ دکتری - سوادین

جدول تغییرات

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
۱.	فرق و مذاهب کلامی اهل سنت (جبرانی)	فرق و مذاهب کلامی (شیعه و اهل سنت) (جبرانی)
۲.	تاریخ تصوف (جبرانی)	تاریخ تصوف و عرفان (جبرانی)
۳.	دقیق الکلام تطبیقی (اصلی)	مبانی فلسفی علم کلام اسلامی (جبرانی)
۴.	ماتریدیه، اشاعره و فلسفه و عرفان (اصلی)	مبانی معرفت شناسی و معنا شناسی علم کلام (تخصصی)
۵.	معتزله ی بصره و بغداد و حرکت های نوین اعتزالی (اصلی)	نومعتزلیان (تاریخ و اندیشه ها) (تخصصی)
۶.	-	روش تحقیق پیشرفته (جبرانی)
۷.	تاریخ مکاتب فقهی (جبرانی)	حذف
۸.	تاریخ فلسفه و کلام اسلامی (جبرانی)	حذف
۹.	روشنفکران مسلمان و بازسازی اندیشه های دینی	حذف
۱۰.	عقاید امامیه (جبرانی)	حذف

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

دوره دکتری مذاهب کلامی یکی از دوره های آموزشی در سطح تحصیلات تکمیلی و در حوزه علوم انسانی است. تربیت نیروی انسانی آشنا با مذاهب و جریان های فکری جهان اسلام و اندیشه های کلامی اندیشمندان جهان اسلام و توانایی آنها در تحلیل هر چه بهتر اندیشه های کلامی و وحدت طلبانه و بررسی نقاط اشتراک و اختلاف فرق با یکدیگر بر اساس متون اصلی جریان های اسلامی و دانستن روش های فکری آنها و بررسی مستقیم از منابع اصلی و تحلیل و نیز آشنایی و مقابله با تفردهای دشمنان اسلام و تدروی های فرقه ای.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

تربیت نیروی انسانی آشنا با مذاهب و جریان های فکری جهان اسلام و اندیشه های کلامی اندیشمندان جهان اسلام و توانایی آنها در تحلیل هر چه بهتر اندیشه های کلامی و وحدت طلبانه و بررسی نقاط اشتراک و اختلاف فرق با یکدیگر بر اساس متون اصلی جریان های اسلامی و دانستن روش های فکری آنها و بررسی مستقیم از منابع اصلی و تحلیل و نیز آشنایی و مقابله با تفردهای دشمنان اسلام و تدروی های فرقه ای.

دوره دکتری مذاهب کلامی یکی از دوره های آموزشی در سطح تحصیلات تکمیلی و در حوزه علوم انسانی است. محورها و حوزه مطالعاتی رشته عبارتند از:

- روش ها و عقاید و اندیشه های فرق و مذاهب فقهی و کلامی
- اندیشه های کلامی و وحدت طلبانه اندیشمندان مسلمان
- جریان های فکری معاصر

اهداف و سیاست های هم که برای این رشته در نظر گرفته شده عبارتند از:

۱. تربیت و تأمین نیروی انسانی لازم و متخصص برای تدریس و مشاوره در مراکز علمی و نهادهای اجرایی و کمک به نیروهای امنیتی کشور
۲. تربیت و تأمین پژوهشگر و محقق در زمینه مسائل و موضوعات مربوط به تقریب مذاهب و وحدت اسلامی
۳. تربیت نیروی متخصص جهت شناساندن فرق و گرایش های مختلف فرق و ظرفیت های تقریبی آنها
۴. دفاع از هویت عقلانی اسلام و ترویج فرهنگ مدارا و رواداری
۵. فراهم ساختن امکانات علمی و تحقیقاتی برای طراحی و اجرای پروژه های پژوهشی در زمینه های مختلف فرقه شناسی و مسایل مربوط وحدت اسلامی و تقریب مذاهب
۶. آشنایی دانشجویان با جریان های فکری و کلامی و جریان های تقریبی و ضد تقریبی

اهداف باز نگری :

۱- رفع نقص های موجود رشته که در اجرا ظاهر گشته است .

۲- انطباق بیشتر رشته با توجه به تحولات پیش آمده فکری در جهان اسلام

بقیه مباحث مطابق برنامه قبل

پ) ضرورت و اهمیت

ضرورت تعامل درست هر نحله مذهبی با سایر نحله ها شناخت درست و محققانه آنها است شناخت مواضع اتفاق و اختلاف سبب تعامل فکری واجتماعی -سیاسی متوازن با پیروان آن مذهب است

به گزارش اسناد تاریخی از آغاز پیدایش فرقه ها و نحله های مختلف مذهبی در میان مسلمانان شاهد مناظره و جدال های فکری بین آنان بوده ایم . مانند مناظره امام رضا (ع) با صاحبان ادیان و مذاهب عصر او (ع) .و.... این مناظرات هر زمان منطقی و درست پیش رفت سبب روشن شدن حقیقی برای مخاطبان و تقریب و تعامل اجتماعی مثبت گردید و به عکس. اجرای هر برنامه سبب نمودار شدن نقاط ضعف و قوت آن میشود از سوی دیگر تحولات زمانه و تحولات اندیشه ها و پیدایش اندیشه های و نحله های جدید فکری ضرورت باز نگری را دو چندان میکند.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

تعداد واحد	نوع دروس
۶	دروس جبرانی
۱۸	دروس تخصصی
۱۸	رساله
۳۶	جمع

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش آموختگان

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
مناظره سازنده با صاحبان اندیشه مذاهب مختلف	خداشناسی تطبیقی و نبوت و امامت تطبیقی. و...
رایزن فرهنگی در کشورهای مسلمان	جریان‌شناسی تقریب
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	دروس مرتبط
تولید مقاله‌های علمی در حوزه‌ی مذاهب کلامی	همه درس‌ها

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

شرکت در این رشته منوط به داشتن مدرک کارشناسی ارشد یا سطح ۳ حوزه علمیه است، شرایط عمومی پذیرش تابع مقررات و مصوبات آموزش عالی و شرایط اختصاصی در چارچوب مقررات آموزش عالی، تابع سیاست‌های دانشگاه یا مؤسسه برگزارکننده است.

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس جبرانی

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات		نوع واحد			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	نظری	عملی	نظری - عملی	عملی	نظری			
	۳۲				*	۲	فرق و مذاهب کلامی (شیعه و اهل سنت)	۱
	۳۲				*	۲	روش تحقیق پیشرفته	۲
	۳۲				*	۲	تاریخ تصوف و عرفان	۳
	۳۲				*	۲	مبانی فلسفی علم کلام اسلامی	۴
	۳۲				*	۲	مسائل جدید کلامی	۵

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات	
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی
۱	نومعتزلیان (تاریخ و اندیشه‌ها)	۲	*			۳۲	
۲	سلفیه در جهان معاصر	۲	*			۳۲	
۳	اشاعره و ماتریدیه در جهان معاصر	۲	*			۳۲	
۴	خداشناسی تطبیقی	۲	*			۳۲	
۵	نبوت و امامت‌شناسی تطبیقی	۲	*			۳۲	
۶	معادشناسی تطبیقی	۲	*			۳۲	
۷	مبانی اندیشه‌های سلفیه	۲	*			۳۲	
۸	مبانی معرفت‌شناسی و معناشناسی علم کلام	۲	*			۳۲	
۹	جریان‌شناسی تقریب	۲	*			۳۲	

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

عنوان درس به فارسی: فرق و مذاهب کلامی (شیعه و اهل سنت)	
نوع درس و واحد	Theological differences and religions (Shia and Sunni)
عنوان درس به انگلیسی:	
دروس پیش نیاز:	
دروس هم نیاز:	
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی: بررسی و تحلیل علل و عوامل پیدایش گرایش‌ها و مکاتب کلامی شیعه و اهل سنت.

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- بررسی تاریخ و عقاید فرقه‌های نخستین - خوارج - مرجئه، معتزله، اصول پنجگانه معتزله
- پیدایش اشاعره - نظریه کسب و خلق افعال - کلام نفسی، اشاعره در جهان معاصر
- ماتریدیان و عقاید آن‌ها - ابن تیمیه و عقاید جدید - ظهور وهابیت، دیوبندیه و بریلویه - قادیانیه و احمدیه
- پیدایش تشیع، کیسانیه، تاریخ و عقائد زیدیه، آراء و افکار اهل حق، نصیریه، علویان ترکیه -
- اسماعیلیه و قرامطه و فاطمیان - نزاریان و طیبیان، جریانات کلامی معاصر در مذاهب مختلف اسلامی

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- الممل و النحل، شهرستانی
- الفرق بین الفرق، عبدالقاهر بغدادی
- مذاهب الاسلامیین، عبدالرحمن بدوی
- فرق و مذاهب کلامی، ربانی گلپایگانی
- آشنایی با فرق تشیع و فرق تسنن، جمعی از نویسندگان
- مذاهب الاسلامیین، عبدالرحمن بدوی
- نشأة الفكر الفلسفی، سامی النشار
- تاریخ فرق اسلامی، دکتر حسین صابری

عنوان درس به فارسی:		روش تحقیق پیشرفته	
عنوان درس به انگلیسی:	Advanced research method	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:		■ جبرانی	■ نظری
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:	۲		
تعداد ساعت:	۳۲		

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی: آشنایی تخصصی با روش های کاربردی شناخت حقیقت در مطالعات کلامی

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

۱. تعریف تحقیق، روش تحقیق و اهمیت آن	۹. روش های ارائه نتیجه تحقیق
۲. موضوع در تحقیق مطالعات کلامی	۱۰. نکات اصلی و مهم آداب نگارش (چارچوب
۳. انتخاب موضوع	تحقیق - ارجاعات - اصول نگارشی و
۴. بیان مسأله	دستوری)
۵. تدوین فرضیه	۱۱. شناسایی منابع
۶. تنظیم طرح تحقیق	۱۲. جمع بندی و نتیجه گیری
۷. روش های مختلف تحقیق با تکیه بر روش تحقیق	۱۳. معرفی چند نمونه از هر یک از انواع منابع و
در موضوعات کلامی	ارزیابی اجمالی آنها
۸. روش گردآوری اطلاعات با تکیه بر روش	
تحقیق در موضوعات کلامی	

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	... درصد
آزمون پایان نیم سال	... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

۱. روش تحقیق و مأخذ شناسی، رنجبر
۲. آیین پژوهش و مرجع شناسی، احمد گوی
۳. چگونه پژوهش کنیم؟ نیک مور
۴. شیوه نوشتن مقالات تحقیقی، استاپلتون
۵. راهنمای آماده ساختن کتاب، ادیب سلطانی

عنوان درس به فارسی: تاریخ تصوف و عرفان	
نوع درس و واحد	History of Sufism and Mysticism
عنوان درس به انگلیسی:	
دروس پیش نیاز:	■ جبرانی ■ نظری
دروس هم نیاز:	
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

آشنایی با تاریخ و مبانی و اصول فکری عارفان و صوفیان مسلمان

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- پیدایش تصوف اسلامی

- نقش قرآن، حدیث، سیره و سنت پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)

- اوضاع سیاسی و اجتماعی حکومت اموری و عباسی و پیدایش و گسترش تصوف و عرفان

- مشاهیر تصوف و عرفان در قرن سوم و چهارم

- تحکیم پایه‌های تصوف و عرفان بر اساس مبانی حکمت مشاء

- طریقت‌ها و سلاسل جدید تصوف

- عرفان مهم این قرن (شیخ نجم‌الدین کبری، مجدالدین بغدادی، فریدالدین عطار، شیخ شهاب‌الدین سهروردی، ابن عربی، ابن فارض

مصری، فخرالدین عراقی...)

- عرفان و تصوف از قرن دهم به بعد

- زمینه‌های انحطاط عرفان و تصوف در ایران

- مولویه و گسترش آن در ترکیه، مصر، پاکستان، آمریکا، اروپا و ایران.

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- جستجو در تصوف ایران، عبدالحسین زرین کوب

- دنباله جستجو در تصوف ایران، عبدالحسین زرین کوب
- تاریخ تصوف در اسلام، قاسم غنی
- جلوه های معنویت در اسلام، سید حسین نصر
- تصوف در مصر، مهدی فرمانیان

عنوان درس به فارسی: مبانی فلسفی علم کلام اسلامی		عنوان درس به انگلیسی: Philosophical foundations of Islamic theology
نوع درس و واحد	نظری ■	جبرانی ■
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

شناخت آن دسته از مبانی فلسفی که در شناخت مسائل کلامی تاثیرگذار است.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- مباحث وجود شناسی از نگاه امامیه ، معتزله ، اشاعره و سلفیه
- ماهیت و احکام آن از نگاه چهار نحله فکری
- رابطه ی وجود و ماهیت
- مفاهیم ثلاث ،امکان ،وجوب و امتناع
- واجب و ممکن
- احکام عدم
- علیت و اقسام آن از نگاه چهار نحله فوق
- حدودث یا قدم جهان
- نظریه حال معتزله
- جسم از نگاه امامیه ، معتزله ، اشاعره و سلفیه

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، علامه حلی ، مقصد اول و دوم

المواقف، ایجی ،موقف اول تا پنجم

الملل و النحل، شهرستانی

درء التعارض عقل و نقل، ابن تیمیه

مجموع فتاوی ،ابن تیمیه

مسائل جدید کلامی		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	New verbal issues	عنوان درس به انگلیسی:
■ نظری	■ جبرانی	دروس پیش نیاز:
		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

آشنایی با مسائل و شبهات عصر جدید در باب دین و پاسخ به آن

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- معرفت دینی (امکان عقلی معرفت دینی قلمرو عقل در فهم حقایق دینی
- دین و عقل (دین و فلسفه ، دین و علم تجربی ، دین و روانشناسی و جامعه شناسی)
- علم و قدرت مطلق الهی و مسأله شر
- دلایل خدا انکاری و پاسخ به آن ها
- وحی (حقیقت وحی ، وحی و تجربه دینی)
- ثبوت هستی شناختی دین و تحول معرفت دینی
- دین و اخلاق

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- عقل و اعتقاد دینی ، جمعی از نویسندگان
- منزلت عقل در هندسه معرفت دینی ، جوادی آملی
- معرفت و معنویت ، سید حسین نصر

نوع درس و واحد		نومعتزلیان (تاریخ و اندیشه)		عنوان درس به فارسی:
		Newcomers (History and Thoughts)		عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی	نظری			دروس پیش نیاز:
				دروس هم نیاز:
		۲		تعداد واحد:
		۳۲		تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت اندیشه های معتزلیان عصر حاضر

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- شناخت افکار نصر حامد ابوزید، محمد ارکون، حسن حنفی، عابد جابری، محمد طالبی، محمد شحرور و ...
- جایگاه عقل در دین شناسی معاصر
- نومعتزلیان و نگاه آنها به کتاب و سنت
- اشتراکات و اختلافات معتزله جدید و قدیم
- نومعتزلیان و سکولاریسم
- نومعتزله و پلورالیسم دینی
- دیدگاه نومعتزله به جایگاه زن

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد

آزمون پایان نیم سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

سیری در تفکر کلامی معاصر، محمد صفر جبرئیلی

روشنفکران جهان عرب، مسعود فکری و همکاران

روشنفکران عرب و غرب، هشام شرابی

نومعتزله، محمد عرب صالحی

نومعتزلیان، محمد رضا وصفی

آثار بزرگان نومعتزله از جمله نقد الخطاب الدینی، العقل العربی و

سلفیه در جهان معاصر		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	Salafism in the Contemporary World	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی ■	نظری ■	دروس پیش‌نیاز:
		دروس هم‌نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

شناخت تفصیلی از گرایش‌ها و احزاب مختلف سلفی در آسیا و آفریقا در عصر حاضر بالاخص در شبه‌قاره هند و شمال آفریقا

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- جریان‌های فکری - سیاسی سلفیه در عصر حاضر
- وهابیت و سلفیان
- وهابیت انقلابی
- القاعده
- سلفیه در شمال آفریقا
- رشید رضا و سید قطب و نقش آن در سلفیه افراطی
- احزاب سلفی شمال آفریقا
- دیوبندیه و وهابیت
- احزاب سلفی در کشورهای عربی
- گرایش‌های سلفیه در دیگر کشورهای اسلامی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- الحركات الاسلاميه فى الوطن العربى، عبدالغنى
- انتصار المنهج السلفى، عبدالحليم الجندى
- السلفيه و القضاء العصر، عبدالرحمن بن زيد زبيدى
- اخوان المسلمين، حسيني
- جريان شناسى سلفى گرى معاصر، مهدى فرمانيان و ديگران

عنوان درس به فارسی: اشاعره و ماتریدیه در جهان معاصر	
نوع درس و واحد	Ash'arites and Matridians in the Contemporary World
تخصصی ■	نظری ■
	عنوان درس به انگلیسی:
	دروس پیش نیاز:
	دروس هم نیاز:
	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی تفصیلی وضعیت جغرافیای و جمعیتی این دو مذهب و نحوه تعامل آنان با دیگر فرق اسلامی علی الخصوص سلفیه و گرایشات فکری عصر حاضر و مستشرقان

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- اشاعره در مصر و جنوب شرق آسیا
- الازهر و نقش آن در گسترش اشاعره
- تعامل اشاعره با دیگر مذاهب
- حرکت‌های سیاسی - فرهنگی اشاعره و ماتریدیه در عصر حاضر
- اشاعره در مصر و جنوب شرق آسیا
- الازهر و نقش آن در گسترش اشاعره
- تعامل اشاعره با دیگر مذاهب
- حرکت‌های سیاسی - فرهنگی اشاعره و ماتریدیه در عصر حاضر

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- برائه الأشعریین من المخالفین، ابو حامد بن مزروق
- الماتریدیه، شمس سلفی
- سیر تحلیلی کلام اهل سنت، ملا عبدالله احمدیان
- اشاعره و ماتریدیه در جهان امروز، سید لطف الله جلالی
- سیری در اندیشه سیاسی عرب، حمید عنایت

عنوان درس به فارسی: خدانشناسی تطبیقی	
عنوان درس به انگلیسی:	Comparative Theology
نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	تخصصی ■ نظری ■
دروس هم نیاز:	
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی تحلیلی، تطبیقی و نظامند دیدگاه‌های مبدانشناسی در مذاهب کلامی بالاخص تطبیق این مباحث در مذاهب اهل سنت (اشاعره، ماتریدیه و اصحاب حدیث) با امامیه

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- براهین اثبات وجود خدا
- اقسام توحید از دیدگاه مذاهب گوناگون
- صفات ثبوتیه، ذاتیه نزد مذاهب مختلف و عینیت و غیریت صفات
- صفات خبریه و علل انکار و پذیرش صفات نزد سنی و شیعه
- قضا و قدر و جبر و اختیار در نگاه مذاهب
- عدل الهی و مسئله خیر و شر در عالم و راه حل مذاهب
- حسن و قبح شرعی و عقلی و ادله هر یک از فرق و مذاهب
- (ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- کلام تطبیقی، ربانی گلپایگانی
- توحید و صفات الهی، علی اله بداشتی
- شرح مقاصد، تفتازانی
- شرح مواقف ایجی و جرجانی

عنوان درس به فارسی:		نبوت و امامت شناسی تطبیقی	
عنوان درس به انگلیسی:	Prophecy and Comparative Imamate	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:		تخصصی	نظری
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:	۲		
تعداد ساعت:	۳۲		

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

بررسی تحلیلی و تفصیلی مهم ترین مباحث راهنماشناسی اعم از نبوت و امامت از دیدگاه فریقین و بررسی تطبیقی براهین و ادله هر مذهب و مقایسه آن با امامیه

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- ضرورت بعثت انبیا و راه های اثبات آن
- نبوت عقل و وحی و مسئله تکلیف قبل از ارسال رسولان
- وحی و اقسام آن
- ویژگی های انبیا اعم از عصمت، علم غیب و اعجاز در نگاه مذاهب
- امامت و خلافت: تقارن یا تضاد
- امامت در قرآن و سنت و ادله هر یک از مذاهب
- ماهیت امامت نزد شیعه و ادله آن
- امام مهدی از دیدگاه فریقین، نقض و ابراهم ها
- حکومت اسلامی از دیدگاه فریقین در عصر حاضر
- (ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:
- (ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد

آزمون پایان نیم سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- المغنی، ج ۲۰، قاضی عبدالجبار
- الشافی فی الامامه، سید مرتضی
- دلائل النبوه، ماوردی
- اعلام النبوه، ابوحاتم رازی
- تلخیص الشافی، شیخ طوسی

معاد شناسی تطبیقی		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	Comparative Resurrection	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی ■		دروس پیش نیاز:
نظری ■		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد:
		تعداد ساعت:
		۲
		۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

بررسی تحلیلی تطبیقی علم النفس اسلامی و حیات برزخی و مسائل قیامت و معاد از دیدگاه مذاهب و مقایسه آن با امامیه

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- نفس، روح و رابطه آن با بدن در نگاه مذاهب اسلامی

- تجرد نفس و قوای آن و علل منکرین تجرد نفس

- حیات برزخی، منکران و مثبتان

- تناسخ و نقد آن از سوی مسلمانان

- حقیقت صراط، بعث، حشر، حساب و میزان در نگاه مذاهب

- ماهیت بهشت و جهنم و کیفیت خلود در آنها

- تجسم اعمال، مخالفان و موافقان

- رویت خداوند و تکلم ایشان با انسان در قیامت، ادله مخالفان و موافقان

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- تبصره الادله، ابومعین نسفی

- شرح مواقف، ایچی و جرجانی

- کشف المراد، علامه حلی

- شرح مقاصد، تفتازانی

- کتاب الایمان، ابن منده

عنوان درس به فارسی: مبانی و اندیشه‌های سلفیه		عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد	Basics of Salafi Thoughts	
تخصصی ■	نظری ■	دروس پیش‌نیاز:
		دروس هم‌نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

بررسی تحلیلی مبانی معرفت شناسانه و هستی شناسانه سلفیه اعم از سلفیه وهابی، دیوبندی و ...

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- مبانی معرفت شناسی سلفیه
- جایگاه عقل در دین شناسی ابن تیمیه و پیروان او
- جایگاه قرآن و حدیث در دین شناسی
- جایگاه اندیشه‌های سلف (صحابه، تابعین، تابعین و تابعین) در تفکر سلفیه
- ظاهر گرایی در فهم قرآن و حدیث
- تأویل از نگاه ابن تیمیه و پیروان او
- آراء سلفیه در زمینه هستی شناسی
- آرای سلفیه در انسان شناسی

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- مجموع فتاوی ابن تیمیه
- مبانی فکری سلفیه، مهدی فرمانیان
- عقائد ائمه السلف، زممرلی
- منهج الاستدلال فی الاعتقاد، عثمان حسن
- بنیاد تفکر سلفی، پور امینی

عنوان درس به فارسی:		مبانی معرفت شناسی و معناشناسی علم کلام	
عنوان درس به انگلیسی:	Fundamentals of epistemology and semantics of theology	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:		تخصصی ■	نظری ■
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:	۲		
تعداد ساعت:	۳۲		

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

هدف کلی:

آشنایی با مبانی معرفت شناسی و معناشناسی متکلمان مسلمان

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- اهمیت، امکان، ضرورت و چیستی معرفت

- معرفت دینی

- روش ها، منابع و ابزار معرفت دینی از: روش تجربی، عقل و روش عقلی، معرفت فطری و شهودی، روش وحیانی، روش نقلی از

دیدگاه امامیه، معتزله، اشاعره و سلفیه

- اجماع و اعتبار آن در علم کلام

- معناشناسی

- مبانی تأثیر گذار در فهم معنا (هستی شناختی، معرفت شناختی، زبان شناختی)

- اصول فهم معنا (واژه شناسی، شناخت جایگاه ترکیبی کلمات در ساختار جمله و جمله در متن، شناخت جهان بینی کلی قرآن و

روایات، شناخت قرینه های معنایی، توجه به جایگاه عقل در فهم کتاب و سنت، تفسیر و تأویل، اسباب نزول)

- موانع فهم حقایق دینی، انس به محسوسات، آلودگی های درونی، جمود بر یافته های گذشته

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد

آزمون پایان نیم سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

المواقف، ایجی، موقف اول تا پنجم

المغنی فی ابواب التوحید و العدل، عبد الجبار معتزلی، ج ۱۳

عنوان درس به فارسی: جریان شناسی تقریب		عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد	Approximation flowology	عنوان درس به انگلیسی:
تخصصی ■		دروس پیش نیاز:
نظری ■		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:
هدف کلی:

بررسی تفصیلی و نظام مند جریان های گوناگون تقریبی و وحدت اسلامی

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

- تقریب در مبانی فکری و کلامی
- تقریب در فقه و حقوق اسلامی
- تقریب به عنوان یک اصل استراتژی راهبردی
- تقریب به عنوان مصلحت و ضرورت جامعه اسلامی
- امامان شیعه و وحدت اسلامی
- گرایش های روشنفکری
- بزرگان تقریب در ادوار گذشته و حال
- ائمه چهارگانه اهل سنت و تقریب
- عرفان اسلامی به عنوان محور تقریبی
- فلسفه اسلامی به عنوان محور تقریب

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- رسالة الاسلام ، دارالتقریب
- رسالة التقرب، مجمع تقریب
- ندای وحدت ، واعظ زاده خراسانی

